

Jane's Defence Weekly о реформама система одбране Србије

ДОСТИЗАЊЕ НАЈБОЉИХ СТАНДАРДА

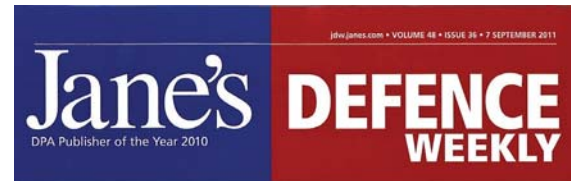
Најновије издање престижног британског недељника за питања безбедности, наоружања и опреме *Jane's Defence Weekly* као тему има реформе које се спроводе у Министарству одбране и Војсци Србије. Под називом „Постављање на своје ноге – Војска Србије се унапређује и модернизује како би постигла НАТО стандарде”, аутор прилога Џерард Кован, уредник *Jane's* за Европу, на већем броју страница часописа представља тренутно стање и перспективе развоја одбрамбеног сектора у Србији.

Констатујући да је дошло до промене темпа и да Србија ради на унапређењу имиџа својих оружаних снага, покретањем реформи како би достигле НАТО и ЕУ стандарде, прилог посебно наглашава начин на који је вођена ситуација око кризе на северу Косова и Метохије из августа 2011. године.

„Реакција на инциденте била је жестока са обе стране али углавном дипломатска... Европска унија је послала високог званичника да подржи разговоре између Београда и Приштине, а српски официри започели су дијалог са колегама из КФОР-а дуж границе. Непостојање кризе великих размера наглашава до које мере је Војска Србије еволуирала од краја Милошевићеве ере, 2000. године”, наводи се у часопису.

Издвојена је изјава министра одбране Драгана Шутановца да смо „... у овом тренутку суочени са нечим што је за нас још увек у потпуности неприхватљиво; то је нешто што је Приштина одлучила да уради у тајности, под велом мрака, да једнострано промени ситуацију на северу Косова. Али ми желимо да променимо слику Србије из деведесетих када смо покушавали да решимо своје проблеме користећи мишиће”.

Кован констатује да је Војска Србије морала да се адаптира на промене можда брже и у много већем обиму од било које друге европске војске у скорије време и да Министарство одбране агресивно спроводи реформе ради подизања војске

Finding their feet

The Serbian Armed Forces streamline and modernise to reach NATO standards

Japan to become first international SeaRAM operator – p4
Libya's new leaders look to the future – p5

на стандарде које поседују НАТО и земље ЕУ. Оно је ојачало везе са НАТО, приступањем Програму *Партнерство за мир*, 2006. године, обавезно служење војног рока је званично укинута почетком ове године, док српски официри пролазе обуку на најпрестижнијим академијама на западу, укључујући Вест Поинт у САД и Сан Сир у Француској. Споразуми о сарадњи су потписани са многим земљама, укључујући Бразил и Кину.

Поверење народа

Међутим, промена није лака и наишла је на неодобравање код одређеног дела јавности, која је иначе посвећена Војсци као институцији. Према анкетама, Војска је организа-

Европске интеграције

ција којој се највише верује у држави, поред Православне цркве. У прилогу су наведени и резултати анкета Београдског центра за безбедносну политику који показују да иако већина испитаника верује да је Војска сувише мала и недовољно опремљена, огромна већина и даље сматра да је она у стању да одбрани Србију. Само се 22 процента испитаних није слагало с тим.

Као објашњење аутор наводи речи министра Шутановца: „Када прелазите са организације са обавезним служењем војног рока на професионалну војску, то је нешто што мења не само војску, већ је то реформа целог друштва. Ово је вероватно највећа реформа од 2000. године. А оно што је веома занимљиво јесте да је у почетку војска била сумњичава, док је друштво давало подршку. На крају смо видели да је војска подржава док одређени делови друштва сада жале јер је то српска традиција“.

Резултати уз смањење буџета

Прилог *Jane's Defence* наглашава да се све ово догодило у околностима значајног пада буџета одбране током протекле три године, са 71,8 милијарди динара уложених у војну потрошњу, што је преко 20 процената мање од износа који је Министарство добило 2008. године. Професионална војска има економског смисла у овом контексту, према речима генерала Милоја Милетића, начелника Генералштаба Војске Србије. „У оперативном смислу, професионални војник је боље обучен и припремљен да извршава све задатке у земљи и мултинационалним операцијама у иностранству. Трошкови почетне обуке професионалних војника су већи, али након интензивне обуке трошкови се смањују, док су трошкови обуке војника на обавезном служењу војног рока исти током читаве године. Наравно, у про-

фесионалне војнике се више улаже, али они годинама остају у војсци тако да се инвестиције вишеструко врате.“

Генерал Милетић је објаснио да у условима кризе нема војске која се не сусреће са њеним последицама: „Као свуда у свету, последице економске кризе се осећају и у Србији. Економска криза је погодила и буџет за одбрану, а самим тим и набавке. Одлучили смо да извршимо преглед средњорочних и годишњих планова набавки и модернизације наоружања и опреме. Финансијски захтевнији пројекти, као што су набавка вишенаменских борбених авиона, ракетних система и оклопних возила точкаша, реализоваће се спорије него што је првобитно планирано али ми нисмо од њих одустали.“

Начелник Генералштаба је посебно нагласио да је приоритет у овој години опремање јединица за учешће у мултинационалним операцијама, набавка телекомуникацијске и информационе опреме, опреме за електронско ратовање и српског производа, школског авиона ласџа 95.

Нови систем обуке

У посебним додацима, прилог у часопису *Jane's Defence* бави се Копненом војском и Ваздухопловством.

У разговору о професионализацији Војске Србије, командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић нагласио је да највећи изазов представља стварање новог режима обуке. „Почели смо да стварамо нови систем управљања обуком који је усмерен на професионални састав и повећање њихове способности да извршавају додељене мисије и задатке. Према овом новом систему, команданти ће појединачно имати већу одговорност за планирање обуке, како у општем смислу, тако и за појединачне задатке. Ово је засновано на поукама које је Србија извукла у војној

Прилог се бави и питањима интеграција у европске и евроатлантске структуре, а аутор констатује да све срдачнији односи са НАТО представљају извор контроверзе за Србе, иако су ставови према Алијанси разноликији него што се на око може приметити. Иако значајан број грађана Србије није за чланство у НАТО, ипак 50 процената њих се слаже да би приступање помогло модернизацији војске и да би чланство смањило претње од спољног војног напада.

Министар Шутановац је објаснио да „... у овом тренутку мислимо да је тренутни оквир довољан. Има много могућности у оквиру ПЗМ и од прошле године имамо наше представнике у Штабу НАТО. Сада је најближа и најважнија сарадња она коју имамо са КФОР-ом. Сматрамо их партнерима... У вези са приступањем у НАТО, не мислим да о томе

сарадњу са НАТО и другим државама партнерима, што је процес који је помогао и Копненој војсци да побољша интероперабилност са тим војскама“.

Генерал Диковић је рекао да постоји план „да се наше оклопне јединице унапреде до нивоа савремених армија, а борбени тенк М-84 модернизује до нивоа 4. генерације тенкова“. Међутим, смањење буџета подразумевало је да су такви пројекти преиспитају, при чему је модернизација М-84 „привремено обустављена, али не и суспендована“. Још један приоритет представља набавка хаубица 155 mm које могу да „задовоље захтеве савременог бојног поља, посебно у погледу покретљивости и прецизности“, рекао је генерал Диковић.

треба на кратак рок причати. То је питање за будућност“.

Џерард Кован констатује да нема разлике међу српским политичарима у вези са жељом да приступи Европској унији, и да је то главни циљ спољне политике Београда. Такође, он истиче да министар Шутановац снажно подржава појачану безбедносну улогу Уније, што је контроверзна тема међу неким државама чланицама и наводи став министра да је „...унапређење Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ у интересу целог света, у интересу Европске уније и у интересу Републике Србије. Глобална безбедност је неодојива од безбедности Европе. Европска унија ће још више добити на значају у областима економске и социјалне интеграције уколико унапреди своју спољну политику и безбедносне аспекте, а Србија, као будућа држава чланица ЕУ, неодојиво је везана за будућност европског континента и Европске уније. Тако ми отворено подржавамо унапређење безбедносних интеграција у оквиру Уније“.

За аутора прилога посебно је интересантно да Министарство одбране покушава не само да побољша изгледе земље за приступање већ и своју војну позицију брзим реформисањем, како би достигли ниво држава чланица ЕУ, без обзира на то да ли ће земља постати пуноправна чланица Уније. У том смислу наводи речи министра Шутановца: „Не размишљам о моменту када ћемо постати чланица ЕУ, ја то посматрам као 'када ћемо достићи стандарде ЕУ'. Приступање ЕУ ће, коначно, када будемо достигли ове стандарде бити много лакше. У овом случају ми смо проактивни тако што радимо унапред. Када сам се састао са шефом Војног комитета ЕУ (генерал Хакан Сирен) рекао сам му да смо вољни да учествујемо у мисијама ЕУ, иако нисмо чланица ЕУ. Био је искрено и веома пријатно изненађен.“

У прилогу је наглашено да је учешће у мисијама ЕУ озваничено оквирним споразумом између ЕУ и Србије, а да ће српски официри вероватно бити упућени у операције ЕУ у Сомалији до краја године: у

John James.com • BW • 7 September 2011 • 27

23 troops. These are spread across UNOCI in Côte D'Ivoire, UNMIL in Liberia, UNFIL in Lebanon, UNFICYP in Cyprus, MONUSCO in the Democratic Republic of the Congo and MINUSTAH in Haiti. A niche in which the MoD is convinced it can offer expertise to international missions is the provision of military medicine. The Military Medical Academy in Belgrade is the largest in the Western Balkans and one of the largest in southeast Europe, with 1,200 beds for military and civilian patients. Given the recent history of the Western Balkans, the centre has gained a deep pool of first-hand knowledge that is arguably lacking in other European states. "We have a lot of experience about trauma, about war surgery, anaesthetics, resuscitation and so on, far more than others," said Colonel Predrag Romic, head of education and scientific research. "Our projects in scientific research are based on these experiences; we have about 50 major projects about trauma, for example: a very important topic in military medicine. I have been in education for over 30 years; you can make a good presentation on the internet or put it in a book, but when you have experienced all of what you are going to talk about, it is a real education." A key element of the academy's strategy is imparting its knowledge to students from

Republic of SERBIA
Belovar ul. 2, 11150 Beograd
Phone: (+381 11) 222 4444 • Fax: (+381 11) 222 4599
e-mail: info@yugoimport.rs • www.yugoimport.com

Приоритети ваздухопловства

У додатку који се односи на ваздухопловство, констатује се да је Србија једна од малобројних европских нација у погледу тендера за набавку вишенаменског борбеног авиона у наредним годинама. Међутим, док Београд тренутно врши процену техничких информација које су доставили тимови који су представили авионе кандидате, мало је вероватно да ће ово тендерско надметање ускоро прећи на нови ниво.

Командант Ваздухопловства и противваздушне одбране, бригадни генерал Ранко Живак је у разговору за магазин нагласио да је набавка авиона „... сложен и дуготрајан процес, који осим техничких спецификација подразумева и веома значајан економски аспект који ће у знатној мери утицати на коначну одлуку и избор“.

Генерал Живак је као још један од главних приоритета нагласио набавку модерних радарских система, али и доградњу и модернизацију постојеће опреме. Тако се наводи да су хеликоптери Ми-8 и Ми-17 рементовани у Војнотехничком заводу „Мома Станојловић“, при чему су добили сложенију опрему која ће омогућити летење по неповољним временским условима и ноћу, као и реализовање задатака трагања и спасавања, а да је авион Ан-26 рементован и његов век употребе продужен.

Генерал Живак је закључио да смо „... извршили и неопходну модернизацију навигацијске опреме потребне за летове изван граница Србије у зависности од обавеза Србије у међународним операцијама“.

Операцију Аџаланџа, мисију за борбу против пирата у близини обале те афричке државе, и у мисију обуке за безбедносне снаге у Сомалији, која је организована у Уганди. Такође се примећује да Србија жели да повећа своје учешће у међународним мисијама у целини, у области у којој је имала истакнуту улогу пре распада Југославије.

Унапређење регионалне сарадње

Билатерална и мултилатерална сарадња је нешто што војска настоји да прошири и часопис преноси задовољство министра Шутановца потезима који се чине у правцу веће регионалне сарадње, напомињући недавни споразум о војној сарадњи са Хрватском. „Људи у војсци нису покретали ратове: то су чинили политичари. Они се међусобно боље разумеју него политичари. Понекад када постоји сукоб, они то могу лакше решити. Тако да сарадња на војном плану у региону за нас представља предност“.

Из интервјуа министра Шутановца за Jane's Defence Добре перспективе одбрамбене индустрије

Погледајте глобус:
тешко је наћи Србију!
Погледајте статистике:
Србија се лако налази,
истиче министар
Шутановац у интервјуу
угледном британском
недељнику

Интервју за *Jane's Defence* министар Шутановац започиње проблемом непропорционалности расподеле средстава из буџета одбране, наводећи да око трећине овогодишњег буџета у износу од 71,8 милијарди динара (1,02 милијарде \$) одлази на војне пензије, друга трећина одлази на плате, док се остатак издваја за операције и опрему. Министар Шутановац је нагласио да овај последњи сегмент мора бити повећан и констатује: „Да смо набавили нову опрему током протеклих пет година, то онда не би био проблем, али ми, на пример, нисмо купили ниједан нови ваздухоплов од 1987. године. Сада долазимо у ситуацију када је боље да купимо нову опрему, него да задржимо стару која ће из дана у дан бити у све лошијем стању.“

Шутановац у разговору за *Jane's Defence* као најбитније потребе истиче нови вишенаменски авион, нови противваздухопловни систем и нова оклопна возила. „Као што је случај и са другим земаљама, овде се не ради само о цени. Када купујете

ловачки авион, морате да узмете у обзир све што је неопходно, од саме опреме до обуке за пилоте, хангара и резервних делова. Затим, ту има и политике, а тек онда долази коначна одлука.“

Министар констатује да је буџет одбране у претходних пет година опадао, уз смањење од 175 милиона евра (252 милиона \$) од 2008. године, али ће професионализација на крају довести до ребалансирања трошкова, при чему ће уштеђени новац бити усмерен за опрему и инвестиције. И док буџет вероватно неће бити повећан у наредним годинама, уштеде до којих се дође путем реструктурирања Војске и других области, довешће до „здравље“ слике утрошка средстава.

У прилогу министар истиче да „... не верујем да ће буџет бити повећан. Мислим да ће бити стабилизан: такође сматрам и да ће се српска привреда стабилизирати. Тренутно су издвајања за Војску на нивоу 1,41 % БДП. Циљ је да то буде 2%, али чак би и цифра од 1,5 или 1,6 % била много боља“.

Један од начина како ојачати и буџет одбране и привреду уопште, могу бити активности на повећању војног извоза, а то је област у којој Србија оживљава послове започете у време бивше Југославије. Данас њени кључни производи укључују дијапазон малокалибарског наоружања и муницијских производа, школски авион за основну летачку обуку *ласџа 95*, хаубицу *нора*, калибра 155 мм и вишенаменско борбено оклопно возило *лазар*.

Шутановац у разговору за лист очекује мање посла у 2011. и 2012.

години у односу на претходне године, али верује да би домаћа индустрија могла извршити пробој на тржишта у северној и подсахарској Африци и у Азији, као и одлуку кувајтске владе о томе да ли ће закључити уговор са Србијом за ремонт 149 борбених тенкова М-84 који су набављени почетком деведесетих година прошлог века. „Србија је мала земља, али резултати које је постигла наша одбрамбена индустрија показују да заиста поседујемо добар капацитет, да имамо квалитетну опрему и добре цене, као и да се испоруке врше на време.“

„Не ради се само о класичној одбрамбеној индустрији. Ми бисмо желели да се више ангажујемо у области изградње војних лука, аеродрома, војних болница. Желели бисмо да се вратимо том делу наше привреде. Тренутно испитујемо тржиште“, каже, сем осталог, министар Шутановац у интервјуу за *Jane's Defence*. ■